

scholasticis consentiens, dum dicit, omnem jurisdictionem per **in**junctionem dari, non autem vi consecrationis. Nihil autem **falsi** implicat vel absurdi; contraria vero multa.

Nam falsum est, quod detur illimitata potestas, quod **supra** est ostensum; falsum quod papa sit nudus minister, quia ex auctoritate et liberalitate agit, ut ostendimus; falsum quod vi consecrationis detur aliqua jurisdictione, ut jam demonstravimus; falsa illa distinctio jurisdictionis in **com**missariam et ordinariam, quia multas ordinarias vocant **com**missarias; falsa etiam illa distinctio jurisdictionis in **gub**ernantem secundum legem Dei, et secundum canones, quia unica jurisdictione, quae datur a papa per **in**junctionem, gubernat secundum evangelium Dei tamquam **fund**amentum et principium gubernationis, et per canones tamquam per conclusiones ab eo deductas, sicut idem est **spir**itus, qui dictavit evangelium et canones. Constat igitur, veram esse communem sententiam de derivatione jurisdictionis per **in**junctionem, et oppositam falsam, cujus **ratio**nibus et argumentis jam est satisfaciendum.

[Cap. III. Difficultatibus satisfit.]

245. Argumentantur I. ex scriptura, quia ut constat ex actibus apostolorum et epistola Pauli ad Timotheum, **qu**ando aliqui ordinabantur, adhibebatur manuum **impo**sitio, jejunium et oratio, quae ad ceremoniam et **con**secrationem spectant, et tunc dabatur eis jurisdictione; ergo per consecrationem datur. Quod autem tunc daretur jurisdictione, ex eo ostenditur, quia non legitur, quod ante nec **post** data sit; ergo vel tunc data vel numquam. Unde **statim** post consecrationem missi sunt in ministerium Saulus et Barnabas [Act. XIII, 3].

Respondetur, quod jurisdictione ex **in**junctione semper datur et data fuit; sed quia **in**jectio, ut diximus, pendet ex voluntate ejus qui **in**jungit, inde est, quod pro **temp**ore quo ipse vult, datur jurisdictione. Ut exempli gratia, si rex vult creare aliquem proregem, potest illi **in**ungere illud onus statim antequam discedat a rege; potest dicere:

eas ad illud regnum meum, et quum primum intraveris regnum, esto prorex. Potest quoque dicere: post annum a die introitus tui in regnum esto prorex. Et ita iste potest creari prorex ante introitum in regnum, in ipso introitu et post introitum; et quodcumque fiat, ex **in**jectione et voluntate regis fit prorex, non autem ex vi temporis ante ingressum regni, vel tempore ingressus, vel post ingressum, quia illa per accidens sunt, nec sunt causa illius effectus, sed voluntas et **in**jectio regis. Eodem ergo modo jurisdictione ecclesiastica vi **in**jectionis data est semper. Sed haec **in**jectio potest ita fieri, ut ante consecrationem fiat, sicut hodie fit, et sicut ordinavit concilium Chalcedonense canone VI., jubens prius dari titulum et communiter jurisdictionem ei annexam, si eam habet. Potuit etiam praemitti ordo et consecratio, et post illam dari jurisdictione, et forte ita fiebat in primitiva ecclesia. Ut enim antequam haberent jurisdictionem, reciperent potestatem ordinis, qua uti poterant in eos, super quos sibi data esset jurisdictione, prius dabatur illis potestas ordinis per consecrationem, et deinde per missionem **in**ungebatur et jurisdictione; sicut solet armari miles antequam mittatur ad bellum. Et hoc quadrabat illi tempori; quia non dabatur limitata jurisdictione ad unum locum et gregem. Postea autem, quando jurisdictione limitata est, ut ordinandus sciret se non debere uti indifferenter potestate ordinis in omnes, sed in suum gregem, prius assignabatur illi grex et jurisdictione super illum, et deinde dabatur per jurisdictionem ordo, quo deberet uti erga gregem suum, ministrando illi sacramenta et doctrinam, et non erga alios. Et sicut **in**jectio facit, ut jurisdictione detur ante consecrationem vel post eam, ita potest facere, ut detur in ipsa consecratione sive in principio sive in medio sive in fine ipsius. Et tunc licet daretur in consecratione, non tamen ex vi consecrationis. Et qui contra putant, decipiuntur sumendo non causam ut causam. Ut enim licet in lacte praesens sit albedo, sicut et dulcedo, tamen albedo non est quae dulcis est palato sed dulcedo; ita licet in consecratione praesenti detur jurisdictione, non ejus vi datur, sed **in**jectionis.

Per quae patet responsio ad argumentum. Fatemur enim quod forte in primitiva ecclesia non dabatur jurisdictio ante consecrationem, sed in ipsa vel post ipsam; negamus tamen, quod vi illius dabatur. Quod indicat etiam textus scripturae Act. XIII., quia post consecrationem fiebat missio; in missione autem consentit qui mittit et injungit, ut opus ad quod mittit exerceatur. Ex qua injunctio oritur jurisdictio non a se usurpata, sed a vocante et mittente injuncta.

246. Agunt II. auctoritate doctorum sive decretorum. Et imprimis citant cap. Quum ad nostram De institutionibus, in quo Innocentius III. ait: „Illud autem nolumus vos ignorare, quod postquam idem M. fuit abbas effectus, praedictam custodiam de jure non potuit obtinere, quia quum ratione abbatiae ad ipsum pertineat donatio tam custodiae, quam aliarum dignitatum, ac etiam praebendarum in ecclesia Peronensi, custodiam ipsam recipere non potuit a se ipso, quum inter dantem et accipientem debeat esse distinctio personalis; sed nec ab alio, quum jus conferendi alius non haberet.“¹ Haec ibi. Ex quibus inferunt, quod quia ratione abbatiae abbati convenit jus conferendi beneficia, et abbas quis fit per consecrationem, consecrationi est tribuenda hujusmodi jurisdictio.

Respondetur, quod non abbati ex vi consecrationis datur jurisdictio; nam abbates titulares etiam consecrantur, nullamque habent jurisditionem. Quum ergo quis designatus est abbas et confirmatus, statim habet jurisditionem, sicut et episcopus electus ante consecrationem habet ordinariam jurisditionem sui episcopatus.

247. Secundo adferunt Gregorium IX. ad Agathensem et Uticensem episcopos: „Quum igitur dictus abbas cedere sine licentia nostra nequiverit, nos tam electionem quam cessionem praedictas decernentes irritas et inanes mandamus, quatenus abbatem ipsum loco suo restitui faciatis, quo integre restituto, vice nostra recipiatis

¹ Innoc. III. ad episc. Trecensem (Potthast n. 3122); cap. Quum ad nostram 7. De institutionibus (III. 7).

cessionem ipsius.“¹ Haec ibi. Ex quibus ita argumentantur: Curatus sine licentia pontificis potest renuntiare suae jurisdictioni, abbas autem non potest. Causa igitur hujus differentiae est, quod abbati et non curato detur jurisdictio per consecrationem. — Respondetur, non ob id esse, sed quia abbas ille exemptus erat ab episcopis, ut in rubrica ejus capituli dicitur; et ideo immediate spectabat abbatia ad papae provisionem, ac proinde sine ejus licentia renuntiare non poterat, sicut nec electus episcopus etiam non consecratus renuntiare potest vel dimittere ecclesiam suam sine papae licentia, ut patet ex cap. Inter corporalia De translatione episcoporum.

248. Tertio producunt Clementinam In plerisque De electione, ubi dicitur: „De consilio fratrum nostrorum statuimus, ut nullus de cetero quantacumque dignitate praepollens nisi speciali super hoc auctoritate sedis apostolicae fulciatur de pastore provideat cathedrali ecclesiae sibi qualitercumque subjectae, quae clero careat et subditis christianis, nullusque religiosus a suo unquam, quod provisioni tali consentiat, licentietur praelato.“² Haec ibi. Ex quo inferitur, jurisditionem annexam esse consecrationi; alioqui pontifex non prohiberet fieri episcopum sine clero et subditis christianis. — Respondetur, contrarium potius sequi; tum quia fiebant multi episcopi titulares sine jurisdictione, quos pontifex non negat esse episcopos; tum etiam quia de licentia sedis apostolicae dicit licere hujusmodi consecrare. Ex quo sequitur, quod effectus consecrationis non est jurisdictio, alioqui praeceptum positivum non posset eam impedire.

249. Agunt III. ex doctoribus scholasticis et maxime auctoritate Thomae 2. 2. q. 184. a. 6. ad 2.: „Ad secundum dicendum, quod episcopi principaliter habent curam ovium suae dioecesis, presbyteri autem curati et archidiaconi habent aliquas subministrationes sub episcopis.

¹ Honorius III (non Greg. IX.) ad Agathens. et Niceus. episcopos (Potthast n. 7719); cap. Dilecti 15. De renuntiatione (I. 9).

² Cap. In plerisque 5. De electione (I. 3) in Clement.

Unde super illud I. Cor. XII. *Alii opitulationes, alii gubernationes*, dicit glossa: „*Opitulationes*, scilicet eos qui majorem ferunt opem, ut Titus apostolo vel archidiaconi episcopis. *Gubernationes*, scilicet minorum personarum praelationes, ut presbyteri sunt, qui plebi documento sunt.“ Et Dionysius dicit cap. 5. eccles. hierarch. ante med., quod „sicut universam hierarchiam videmus in Jesu terminatam, ita unamquamque in proprio divino hierarcha, scilicet episcopo.“ Et C. 16. q. 1. cap. Cunctis dicitur omnibus presbyteris et diaconibus: „Attendendum est, ut nihil absque proprii episcopi licentia agant.“ Ex quo patet, quod ita se habent ad episcopum, sicut balivi vel praepositi ad regem. Et propter hoc sicut in mundanis potestatibus solus rex benedictionem sollemnem accipit, alii vero per simplicem commissionem instituuntur, ita etiam in ecclesia cura episcopalis cum sollemnitate consecrationis committitur, cura autem archidiaconatus vel plebanatus cum simplici injunctio; consecrantur tamen in susceptione ordinis etiam antequam curam habeant.“ Haec Thomas. Ex quibus patet, jurisdictionem episcopis vi consecrationis dari.

Respondemus, id nullo pacto sequi. Neque enim putandum est, quod Thomas in eodem libro, quem edit, sibi tam aperte contradicat; et si daremus, sibi contradicere, potius sequendus esset, ubi rem ex professo tractat, scilicet a. 3. q. 39, quam ubi obiter solvendo argumentum de ea dicat. Sed revera nulla est contradictio; quod advertit qui notaverit illa verba: „Et propter hoc sicut in mundanis potestatibus solus rex benedictionem accipit sollemnem, alii vero per simplicem commissionem instituuntur, ita etiam in ecclesia cura episcopalis cum sollemnitate consecrationis committitur, cura autem archidiaconatus vel plebanatus cum simplici injunctio; consecrantur tamen in susceptione ordinis, scilicet antequam curam habeant.“ In his ergo verbis notandum imprimis, quod non ait, solum regem per benedictionem sollemnem accipere jurisdictionem, sed quod solus rex benedictionem sollemnem accipit. Perspicuum autem est,

quod rex jurisdictionem accipit, quum inauguratur in regem et ipse inaugurationem admittit. Ex illo enim mutuo consensu plebis et regis derivatur de plebe in eum jurisdictione, quam sequitur sollemnis benedictio, non autem causat eam, imo licet non benediceretur, maneret jurisdictione regia. Secundo vero notandum, non dicere Thomam, curam episcopalem dari sive committi per consecrationem sive ex vi consecrationis, sed quod committitur cum consecratione, ad quod sufficit, quod post commissionem adhibeatur consecratio; praecedit enim titulus ex electione et confirmatione natus, et titulum sive jurisdictionem sequitur et obsignat consecratio, sicut titulum regium sollemnis regis benedictio. Tertio notandum, quod de archidiacono et curato ait, nempe quod consecrentur in susceptione ordinis, antequam curam habeant, quia tempore divi Thomae prius ordinabantur, et deinde committebatur illis jurisdictione, sicut in aliquibus locis modo etiam fit, in aliis autem clericis nondum consecratis praecedere solet titulus sive jurisdictione, et obligantur postea ad ordines sumendos intra certum tempus; licet abusu hoc fiat, quia juxta canones quisque deberet habere ordinem concedentem jurisdictione quam habet, ut archidiaconus diaconus esse deberet, et archipresbyter seu curatus presbyter, et episcopus ordinem deberet habere episcopalem.

250. Allegatur 2. Henricus Gandavensis Quodlib. 9. q. 22. dicens: „Ipse etiam papa potest facere edicta universalis, quae omnes ubique adstringunt, in quibus nullam episcopi habent jurisdictionem, nisi quatenus eis committitur a papa et in jure edito ab ipso eis conceditur. Episcopi vero statuta non possunt facere ligantia aliquem extra proprias dioeceses, in quibus etiam papa plenam habet jurisdictionem. Si vero consideremus jurisdictionis executionem, sic dico: quod papa habet jurisdictionem limitandi aliis suam et sibi reservandi, secundum quod sibi visum fuerit. Et licet episcopi habeant potestatem non a papa, sed immediate a Deo, tam eam quae est ordinis, quam eam quae est jurisdictionis in ordinando ecclesias secundum instituta legis divinae, tamen

jurisdictionem in ordinando ecclesias suas secundum edita a papa instituta, et in resumendo ea, quae papa subtrahit, habent a papa, et a Deo mediante papa." Haec ille, asserens, jurisdictionem gubernandi secundum legem Dei dioeceses suas esse a Christo immediate concessam episcopis, et non a papa.

Respondemus, Henricum pene singularem fuisse in hac re, decessisseque a communi opinione et sententia tam antiquorum patrum, quam scholasticorum; et ideo non esse in hoc sequendum; advertendum tamen esse illum multo modestius locutum et minus absurde, quam aliqui ex nostris patribus. Ille enim ait, jurisdictionem episcoporum limitatam esse ad suam dioecesim; hi vero ponunt eam illimitatam. Henricus jurisdictionem quam limitatam ponit, in dioecesi ait sopitam esse et in potentia et actu primo sine papa, et quoad exercitium ab eo omnino pendente illique plane subditam et per eum limitabilem tam quoad personas quam quoad causas, quae isti visi sunt negare, et solum concedere papae materiae assignationem. Henricus admittit jurisdictionem gubernationemque juxta canones a papa derivari; illi hoc negant, et ita multo plus adimunt pontifici quam Henricus, magisque absurde loquuntur.

251. Agunt IV. rationibus, quarum prima est sumpta a consecratione. Nam quum mendacium divino cultui admixtum sit perniciosum (non vult enim Deus coli mendacio), et in consecratione multa dicantur, quae mendacia forent, si non daretur jurisdictio vi consecrationis, qualia sunt illa: „Da ei Domine claves“, „Da ei cathedram“, „Da spiritum gubernatorium“, sequitur, quod vel datur vi consecrationis jurisdictio, vel ecclesia mentitur Deo in cultu, imo, quod absit, ipse Deus, quia ille loquitur per ministrum suum illa dicentem.

Respondeo non dari jurisdictionem ex vi consecrationis, et cum hoc nullum mendacium dici in consecrationis verbis. Nam quod dicitur: „Da claves“, ad ordinis claves referri absque mendacio potest. Quod dicitur: „Da spiritum gubernatorium“ ad gratiam gratis datam

gubernandi; quod vero dicitur: „Da cathedram ei“, ad gratiam docendi referri potest et ad potestatem ordinis, quae quasi substerniculum erat potestatis jurisdictionis, quia juxta ordinem regulariter jurisdictiones dabantur majori, minor minori, ut videbimus. Omnia etiam ista liberantur a mendacio dicendo, quod licet videatur peti potestas jurisdictionis, non tam ipsa petitur, quam ejus bonus usus, quia revera juxta scripturae modum dicendi non habet rem, qui ea non bene utitur, et ita perinde est dicere: „Da cathedram“, ac: da bonum usum cathedrae; nam et in regis et imperatoris consecratione dicitur: „Da ei domine gladium“, hoc est bonum ejus usum. Nam jurisdictionem et gladii potestatem, ut nuper diximus, non ex benedictione, sed ex electione vel confirmatione habet; sed per benedictionem impetrat illi ecclesia bonum usum gladii; et ita episcopo impetrat hodie bonum usum potestatis jurisdictionis et ordinis. Confert autem illi ipsam ordinis potestatem vi consecrationis, ex injunctione autem dat illi jurisdictionem. Quae etiam vera esse constat, quia eisdem verbis utitur consecrando titularem et episcopum ecclesiam sive oves habentem, et tamen non est dicendum, quod mentiatur titularem consecrans, cui nullam dat jurisdictionem. Dicit quoque potest, quod hae formulae consecrationis antiquae sunt; et quum jurisdictio semper detur per injunctionem, forte in ecclesia primitiva praemittebatur ordo, et post ordinem collatum ex injunctione dabatur jurisdictio; et ideo vera erant quae de illa dicuntur proprie loquendo tunc; nunc autem postquam consecratio succedit jurisdictioni, vera sunt ad sensum jam declaratum, sicut quum consecratur episcopus titularis.

252. Secunda ratio est: Potestas jurisdictionis ecclesiasticae est potestas supernaturalis, et ad quam humanae vires pertingere non possunt; ergo non potest dari ab homine, nec vi ejus injunctionis, sed a Deo per consecrationem invocato et assistente, sicut assistit in baptismo et aliis sacramentis supernaturalem effectum conferentibus. Quod autem potestas supernaturalis illa sit, ex effectibus probant. Nam per jurisdictionem absolvitur quis a pec-

catas, excommunicatur quis, vel ab excommunicatione absoluitur, facit aliquis indulgentias, quae omnia supernaturalia sunt.

Respondetur, jurisdictionem ecclesiasticam in suo fonte et origine supernaturalem esse et divinam. Nullus enim nisi Deus concedere potest potestatem. Quae collata est pontifici; cujus potestas quia divina et supernaturalis est, similem conferre potest aliis ministris ecclesiae, licet non in eadem plenitudine. Ut enim ejusdem naturae est aqua fontis cum ea, quae per canalem aliquem et operam artis derivatur, et ejusdem speciei est homo per hominem procreatus cum primo homine, quem Deus immediate fecit, ita ejusdem generis sunt potestas jurisdictionis ipsi papae a Deo immediate collata atque potestas jurisdictionis, quae media auctoritate papae confertur episcopis. Et ideo non minus est, si multa possunt, quae alta quidem sunt et divina, quia et ipsa potestas divini est generis, et quidquid ipsa facit, vi illius potestatis papalis a Deo immediate collatae facit; ipsa vero papae potestas, ut a Deo immediate collata, vi Dei facit quidquid facit.

Unde Innocentius tertius recte ait: „Quum ergo fortius sit spirituale vinculum quam carnale, dubitari non debet, quin omnipotens Deus spirituale conjugium, quod est inter episcopum et ecclesiam, suo tantum judicio reservaverit dissolvendum, qui dissolutionem etiam carnalis conjugii, quod est inter virum et feminam, suo tantum judicio reservavit, praecipiens, ut quos Deus conjunxit, homo non separet. Non enim humana sed potius divina potestate conjugium spirituale dissolvitur, quum per translationem vel depositionem auctoritate Romani pontificis, quem constat esse vicarium Jesu Christi, episcopus ab ecclesia removetur; et ideo tria haec, quae praemisimus, non tam constitutione canonica, quam institutione divina soli sunt Romano pontifici reservata.“¹ Haec ille. Ut ergo potestate divina facit pontifex quae legitime facit,

¹ Innoc. III. ad capitulum Andegav. (Potthast n. 575); cap. Inter corporalia 2. De translatione episc. (I. 7).

ita etiam alii episcopi et inferiores divina et apostolica potestate faciunt, quae legitime faciunt.

253. Quo fundamento supposito dicimus, in praedictis effectibus nihil inveniri, quod superet vires potestatis, a qua prodit. Nam ut de absolutione a peccatis in foro conscientiae dicamus, perspicuum est, quod exigit duplicem potestatem in absolvente, nempe eam quae est ordinis, sine qua, quantumvis jurisdictionem quis habeat, non potest absolvere; et potestatem jurisdictionis, sine qua, quia non habet aliquis subditum, absolvere non potest. Ut igitur in absolvente sunt duae potestates, ordinis quae altior est, et jurisdictionis quae minor; ita ipse effectus absolvendi, qui altior est, provenit a potestate ordinis; effectus autem subjiciendi hunc illi provenit a jurisdictione injuncta; et ita quisque effectus proportionatae suae causae, minor minori et altior altiori, respondet.

254. In excommunicatione quoque nullus effectus invenitur, qui non habeat causam sibi proportionatam. Excommunicatio enim privat a conversatione fidelium, a perceptione sacramentorum, a communicatione cum eis in oratione, et a communibus suffragiis, quae ecclesia applicat pro omnibus fidelibus, qui intra ejus communionem sunt. Privatio autem a conversatione et communicatione in oratione et divinis officiis et a perceptione sacramentorum solo praecepto fieri potest. Praecipitur enim fidelibus, ne excommunicatum ad haec admittant; in quo nulla est improprio, quia qui habet jurisdictionem, praecipere potest suis subditis. Et licet quivis episcopus excommunicet, et per ejus excommunicationem ei non subditus teneatur vitare excommunicatum, id fit, quia episcopus a papa habet commissariam potestatem ad obligandum etiam non subditos sibi ad hoc, quod vitent sibi subditum a se excommunicatum, ut recte docet Scotus. Alioquin enim per ordinariam suam jurisdictionem non potest obligare ad vitandum excommunicatum nisi illos, qui sunt suae dioecesis, sicut non potest excommunicare nisi sibi subditum, ut constat ex cap. A nobis De sententia excommunicationis, ubi quaesitus pontifex, an excommunicans furem

excommunicet furem non **sibi** subditum, ait: „Ad quod dicimus, quod hac **sententia** non nisi subditi obligantur, nisi forte plus contulerit **major** et largior auctoritas delegantis.“¹ Haec ille, docens quod excommunicatio ex ordinaria potestate episcopi **tantum** extenditur in subditos suae dioecesis, ex delegatione **autem** majoris potestatis potest in alios illi majori potestati **subditos** extendi. Unde regula generalis elicitur, quod **ubicumque** vel concilia particularia vel quivis episcopus **condunt** legitime praecepta universaliter obligantia, ea non **vi** suae potestatis condunt, sed **vi** potestatis pontificiae **super** universalem ecclesiam. Imo quia in conciliis generalibus numquam fere solent esse universi episcopi, decreta **illorum** secluso papa non possent obligare nisi subditos eorum episcoporum, qui ibi inveniuntur. A papa igitur, qui eos congregat et dirigit et eorum decreta confirmat, habent eorum canones, quod omnes universaliter obligent, alioquin effectus excederet vires suae causae. Nihil igitur improportionatum est in hoc effectu excommunicationis; quia vel a potestate ordinaria episcopi in his in quibus potest, vel a delegata papae, in quibus ordinaria episcopi non potest, prodit.

Privatio vero a suffragiis totius ecclesiae a jurisdictionis potestate prodit. Nam sicut ecclesia per intentionem suam applicat communia ministrorum ecclesiae suffragia filiis suis, ita per intentionem auferre illa potest. In quo id considerandum, quod ut episcopus in sua dioecesi potest praecipere ministris ecclesiae, ut arae suffragia adhibeant pro singulis membris, ita etiam quum excommunicat, vetat suis, ne illa excommunicato applicent, nihilque in hoc praecepto facit ultra suam ordinariam potestatem. Ceterum quia quum excommunicat, non solum injungit sibi subditis, ne suffragia excommunicato applicent, sed et omnibus christianis, ista injunctio non prodit ab ordinaria ejus potestate, sed a potestate pontificis sibi ad hunc effectum delegata in omnes christianos, et haec

¹ Coelest. III. (Jaffé n. 10446); cap. A nobis fuit 21. De sentent. excommun. (V. 39).

de causa privatio suffragiorum, per hanc injunctionem facta non est supra naturam potestatis jurisdictionis, quia natura sua praecipere potest, et haec privatio solo praecepto praelati et obedientia subditi fit. Numquam autem privat ecclesia excommunicatum, qui in caritate est, participatione illa, quae annexa est omnibus habentibus caritatem juxta illud: *Particeps ego sum omnium timentium te* [Ps. 118, 63]. Quod enim quis habeat caritatem, et cum hoc privetur participatione bonorum operum annexa ipsi caritati, opus esset supernaturale, et quod ab ecclesia nec fit nec fieri potest. Imo nec intendit ecclesia privare excommunicatum privatis aliorum suffragiis et orationibus, sed tantum communibus, quae fiunt a ministris ecclesiae pro universali ejus corpore; si tamen vellet, posset illis privare, quia hoc injunctione sola et praecepto faceret, sicut quum privat communibus.

255. Quod autem attinet ad indulgentias, quia indulgentia est remissio poenae temporalis debitae peccato, eam recompensando per applicationem poenarum, quas Christus et sancti passi sunt in caritate ultra debitum sanctorum pro suis peccatis, et haec applicatio a quovis de poenis suis potest fieri per solam intentionem eas communicando: episcopus, quia in sanctis et justis debent subditi obedire praecepto suo, potest eos obligare qui sibi subsunt, ut hujusmodi poenas applicent; imo tacite intelligunt eas applicare, quum superior largitur indulgentias, quia ratum habent subditi quod superior libere disponit. Ceterum quia episcopi non solum applicant poenas suorum subditorum nec solum suis subditis applicant, sed de communi thesauro ecclesiae etiam non sibi subditis, ideo hoc faciunt non vi solius suae auctoritatis ordinariae, per quam potest abbas applicare bona opera suorum monachorum, sed per potestatem delegatam a summo pontifice universalis ecclesiae pastore. Unde in cap. Quum ex eo 14. De poen. (V. 38) Innocentius III. praescribit episcopis, quantum indulgentiae concedere possint; quia ex eo, ut habente plenitudinem potestatis, episcopi habent, quod indulgentias possint universaliter concedere.

Nihil ergo ejusmodi effectus adducti, scil. remissionis peccatorum, excommunicationis, et faciendi indulgentias habent ita supernaturale, ut superent vim potestatis, per quam fiunt; quia remissio peccati, ut vere supernaturalis et immediate a Deo causata, per potestatem ordinis etiam supernaturalem et immediate a Deo infusam fit; sicut fit subjectio non subditi, et excommunicatio, et concessio indulgentiae per potestatem jurisdictionis, quae potens est, haec praecepto causare.

256. Tertia ratio est: Jurisdictio sequitur ordinem, ita ut ubi major et sacratior ordo sit, debeat esse major jurisdictio. Ergo vi consecrationis et non injunctionis datur. Si enim per injunctionem daretur, e contrario fieri posset, ut minori ordini major daretur jurisdictio, quod videtur absurdum. Quod autem jurisdictio sequatur ordinem, testatur Nicolaus papa in epistola ad Michaelem imperatorem dicens: „Quibus omnibus rite collectis satis evidenter, ut opinamur, ostensum est, non posse legitime subjectos de praelati sui vita judicare, nec praeter haeresim, cujuscumque sit meriti, temere reprehendere. Sed si adhuc placet aliquid de hoc nosse, quod delectet, antiqui patris et venerabilis doctoris Areopagitae Dionysii ad Demophilum verba vobis recitari praecipite, qui etiam in causa pietatis delinquentem sacerdotem nefas sancit a minoribus vel ab inferioribus judicari, ne fiat in ecclesia Dei aliquid inordinatum et status ejus in aliquo confundatur.“ Et paulo inferius: „Nunc autem divina inspiratione non nos pigebit nec nobis impossibile erit ostendere vobis (si tamen audire velitis), non posse quemquam rite ab his, qui inferioris dignitatis vel ordinis sunt, judicialibus submitti definitionibus.“ Quod ostendit paulo inferius dicens: „Nullus tamen eorum (nempe episcoporum in concilio existentium) proferre in eum (Marcellinum) sententiam ausus est, quum ei saepissime omnes perhiberent: Tuo ore judica causam tuam, non nostro judicio. Et iterum dicunt: Prima sedes non judicabitur a quoquam.“ Et porro: „Hinc etiam superius memoratus confessor Christi Silvester fecit gradus in gremio synodi, ut non presbyter adversus

episcopum, non diaconus adversus presbyterum, non subdiaconus adversus diaconem, non acolythus adversus subdiaconem, non exorcista adversus acolythum, non lector adversus exorcistam, non ostiarius adversus lectorem det accusationem aliquam; neque praesul summus a quoquam judicabitur; quoniam scriptum est: *Non est discipulus supra magistrum*“ [Matth. V, 24]¹.

Ita Gregorius IX. ad archipresbyterum S. Mariae Majoris de Urbe: „Statuimus, ut presbyteri primum locum, diaconi secundum, subdiaconi tertium, et sic de reliquis, obtineant ordinatim, etiamsi posterius admittantur. Et qui major est ordine, etiamsi postea sit receptus, in portione percipienda esse volumus potiolem, ac minores facere servitia consueta.“² Haec ille. Ex quibus colligitur, quod licet inter eos, qui ejusdem ordinis sunt, antiquior tempore praeferatur, tamen qui altioris ordinis est, licet tempore posterior, praefertur ei, qui est minoris ordinis, quia excellentia in ordine praevallet antiquitati. Idem Gregorius ad archiepiscopum Colocensem ait: „Quum inferior superiorem solvere nequeat vel ligare, sed superior inferiorem liget regulariter et absolvat, et satis absonum videatur, ut filius potestatem habeat in parentem“, et q. s.³ Unde papa in eodem capite jubet, ut archidiaconus, in cujus territorio creatus erat novus episcopatus, nullam super episcopum habeat jurisdictionem nihilque ab eo petat; ait enim: „Mandamus, quatenus praefato archidiacono, a cujus jurisdictione dictum episcopum denunciamus exemptum, id districte studeas inhibere.“

257. Respondemus, verum quidem esse, quod jurisdictio regulariter, ut dicit Gregorius IX., debet conferri a majori minori ordini; sed falsum est, quod ob id confe-

¹ Nicolaus I. ad Michaelem imperat. (Jaffé n. 2111.) Migne, P. L. 119, 939 s. — Tam Dionysius allegatus quam Marcellini historia ex spuris fontibus proveniunt.

² Greg. IX. ad archipresb. s. Mariae majoris de urbe (Potthast n. 9566); cap. Statuimus 15. De majoritate et obedientia (I. 33).

³ Greg. IX. ad archiep. Colocens. (Potthast n. 8899); cap. Quum inferior 15. eod. tit.

ratur vi consecrationis et non potius ex injunctioe. Quia tamen injungens servare discretionem debet in injungendo, minorem regulariter debet injungere major. Dicitur autem regulariter, quia ex causis saepe contrarium fit, quod ex variis rationibus probatur:

1. quidem, quia chorepiscopus, quod ad potestatem ordinis attinet, aequalem habebat potestatem cum episcopis; nam, ut est ex decretis concilii Rhegiensis,¹ deponi jubentur ordinati ab ipsis; qui si ordinare non potuissent, non opus fuisset depositione. Conceditur etiam eis, ut confirmare possint, et benedicere neophytos, et hoc in castellis et vicis; qui tamen jurisdictionem nullam habebant.

2. Patet ex can. 57. concilii Laodiceni, ubi villarum episcopis, qui vere episcopi erant, tollitur omnis jurisdictio et jubetur, ut sicut presbyteri nihil faciant sine consensu episcopi.²

3. Legitimo episcopo in aliena dioecesi versanti relinquatur tantum munus sacerdotis; dicitur enim in synodo Quinisexta: „Non licet episcopo in alia, quae ad se non pertinet, civitate publice docere. Si quis autem hoc facere deprehensus fuerit, ab episcopatu desistat, presbyteri autem munere fungatur.“³

4. Archidiaconus super archipresbyterum et clericos habet jurisdictionem, licet revera eam habeat ex delegatione episcopi. Ut enim praeco denuntians verba regis etiam principibus non ex sua auctoritate loquitur, sed regia auctoritate, ita quae archidiaconus exercet in ordines sibi superiores, ex auctoritate episcopi exercet. Unde c. De officio archidiaconi: „Ut archidiaconus post episcopum sciat se vicarium ejus esse in omnibus, et omnem curam in clero tam in urbe positorum quam eorum qui per parochias habitare noscuntur, ad se pertinere; sive de eorum conversatione, sive honore et restauratione ecclesiarum, sive doctrina ecclesiasticorum virorum vel ceterarum rerum studio, et delinquentium rationem coram Deo redditurus

¹ Concil. Rhegiens. an. 439. can. 3 ss. Mansi 5, 1192.

² Mansi 2, 573.

³ Can. 20. Mansi 11, 951.

est. Et ut de tertio in tertium annum, si episcopus non potest, parochiam universam circumeat, et cuncta quae emendatione indigent, ad vicem sui episcopi corrigat.¹ Et Innocentius III. in eodem titulo dicit, quod archidiaconus imperat subdiaconibus et habet sollicitudinem parochiarum; et quod archipresbyteri illi sunt subditi, et major est post episcopum, et ipsius vicarius et oculus etc.²

5. Constat electum episcopum majorem habere jurisdictionem quam quemvis sacerdotem sibi subditum.

6. Commissarii vel legati vel nuntii sedis apostolicae, etiam non in sacris constituti, saepe majorem habent jurisdictionem, quam ordinarii locorum. Neque hoc absque ratione fit; quia licet actio, quae ex ordine proficiscitur, quia sanctior et sublimior, majorem requirat sanctitatem in ordinato, quam exercitium jurisdictionis exigat in habente jurisdictionem: tamen hoc exercitium jurisdictionis requirit majorem peritiam et prudentiam et discretionem. Et quia haec non habet majora is, qui habet majorem ordinem sacrum: potest merito committi major jurisdictio minorem ordinem habenti; praesertim quum jurisdictio est commissaria, quia tunc non tam ille qui habet jurisdictionem illam, censetur superior his qui in altiori ordine sunt, quam ille qui committit ei jurisdictionem; non enim commissarius propria jurisdictione agit, sed aliena sibi commissa.

Constat igitur, hanc rationem non esse contra nos, sed potius pro nobis; quia quum saepe sit jurisdictio major, ubi nulla vel minor est consecratio, constat, jurisdictionem non dari vi consecrationis. Neque ex hoc sequitur, papam posse confundere totam hierarchiam, dando majorem jurisdictionem minoribus ordinibus et e contra. Quia quum ita sine causa faceret, esset destruere et confundere ecclesiam; cum aliquo autem et ex causa in hoc dispensare ob necessitatem vel utilitatem ecclesiae, cedit in ejus aedificationem.

¹ Cap. Ut archidiaconus 1. De officio archidiaconi (I. 23). Cap. est incertae originis.

² Innoc. III. (Potthast n. 5031); cap. Ad haec 7. eod. tit.